

Základní škola a Mateřská škola Přídolí

Plán podpory nadání

Školní rok 2021 / 2022

a

školní rok 2022 / 2023

Vypracovala:

Mgr. Jana Jarošová

Obsah

1	Úvod	3
2	Teoretický základ	3
2.1	Typologie nadaných dětí podle Šárky Portešové	3
2.2	Typy inteligencí podle Howarda Gardnera	4
2.3	Některé rozdíly mezi bystrým a nadaným dítětem	5
3	Systém vzdělávání nadaných žáků a dětí	6
3.1	Školní koordinátor podpory nadání	6
3.2	Pracovní skupina zaměřená na podporu nadání či rozvoj silných stránek žáků	7
3.3	Systematický screening, vyhledávání nadaných	7
3.4	Zapojení do sítí podpory nadání	8
3.5	Partnerství školy s dalšími školami pečujícími o nadané	8
3.6	Organizace a obsah vzdělávání	8
3.7	Materiální vybavení	8
3.8	Měření kvality (úspěšnosti) zavedeného systému	9
4	Péče o pedagogický sbor	9
4.1	Další vzdělávání pedagogických pracovníků	9
4.2	Proškolení školního koordinátora podpory nadání	9
4.3	Péče o duševní zdraví a pohodu zaměstnanců školy	9
5	Šíření povědomí o problematice nadání	9
5.1	Osvětové působení vůči rodičům, veřejnosti a žákům	9
5.2	Sponzoring	9
6	Závěrem	10

1 Úvod

Tento plán rozvíjí a konkretizuje ŠVP ZV „Učit se učit, myslet a žít“ kapitoly Zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných Základní školy a Mateřské školy Přídolí. Je vytvořen na dva školní roky stejně jako koncepce rozvoje školy, která se velkou mírou zabývá vzděláváním nadaných dětí a žáků.

Péče o nadané děti je zakotvena ve školském zákoně: Zákon č. 516/2004 Sb., vyhlášce č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Školský zákon v §17 – 19 pojednává o různých možnostech přístupu k talentovaným žákům.

Za nadaného žáka se považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Pro nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků školy v některých předmětech. Nadaným žákům lze v souladu s vývojem jejich školních dovedností rozšířit obsah vzdělávání nad rámec stanovený příslušným vzdělávacím programem nebo umožnit účast na výuce ve vyšším ročníku.

Za mimořádně nadaného žáka se považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou, která žáka vzdělává. Pokud se nadání žáka projevuje v oblastech pohybových, manuálních nebo uměleckých dovedností, vyjadřuje se školské poradenské zařízení zejména ke specifikům žákovy osobnosti, která mohou mít vliv na průběh jeho vzdělávání, a míru žákova nadání zhodnotí odborník v příslušném oboru, jehož odborný posudek žák nebo zákonný zástupce žáka školskému poradenskému zařízení poskytne.

Vzdělávání mimořádně nadaného žáka se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu školy, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka.

Pro zpracování individuálního vzdělávacího plánu platí stejná pravidla jako při jejich zpracování pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Tento plán má za cíl zajistit systematickou podporu nadání všech žáků, neboť si myslíme, že každý žák má určité nadání, které chceme poznat, podporovat a rozvíjet.

2 Teoretický základ

2.1 Typologie nadaných dětí podle Šárky Portešové

Každé dítě je individualita a platí to i o dětech, které vykazují nadprůměrné rozumové schopnosti. Domníváme se, že z toho je vždy nutné při diagnostikování a hodnocení všech dětí vycházet. Níže popsaná typologie nadaných dětí nemá sloužit k „zaškatulkování“ jednotlivých dětí ve školní třídě k příslušným typům a kategoriím. Chceme ukázat, s jakými možnými obecnými typy nadaných dětí může učitel nejčastěji počítat. Podle Bettse a Neihartové (1988) existuje **6 základních typů nadaných dětí**:

- **Úspěšné nadané dítě**

Učitel toto dítě často správně identifikuje. Je to dítě, které se velmi dobře učí, má samé jedničky, dovede jednat s dospělými, je poslušné a nemá žádné problémy chování.

- **Vysoce tvořivé nadané dítě**

Takové dítě stále vymýšlí něco nového, experimentuje. Je pro něj obtížné přizpůsobit se pevnému školnímu systému. Opravuje dospělé, chce měnit školní pravidla, špatně se ovládá. Chování takových dětí bývá velmi konfliktní.

- **Nadané dítě maskující své schopnosti**

Takové dítě obvykle schovává, maskuje své skutečné, často nadprůměrné schopnosti jen proto, aby bylo přijato ostatními spolužáky. Obecně platí, že tyto děti mívají velmi nízké sebevědomí i sebehodnocení a často jsou velmi frustrovány. Tento typ se často týká nadaných dívek, zejména na počátku střední školy.

- **„Ztroskotané, odpadlé“ nadané dítě**

Dítě tohoto typu stojí často v opozici, proti všem a všemu. Protestuje proti dospělým, rodičům i učitelům, kamarádům, sourozencům, proti celé společnosti. Je stále nespokojeno a dává to najevo. Také ono má snížené sebevědomí, a zároveň má pocit, že mu nikdo nerozumí. Buď vyrušuje nebo zcela již rezignovalo, ztratilo motivaci a odmítá jakoukoliv školní činnost. Nedělá školní úkoly a nepřipravuje se. Jeho školní výkony bývají velmi nevyrovnané, hodnocení průměrné až podprůměrné.

- **Nadané dítě s určitou vývojovou poruchou (nejčastěji se specifickou vývojovou poruchou učení.)**

Tyto děti bývají velmi nadané, ale jejich školní výsledky tomu zdaleka neodpovídají. Jejich školní zadání bývají často nedokončena, nejsou schopny pracovat pod časovým tlakem a bojí se jakéhokoliv selhání. Většinou jsou hodnoceny jako žáci s průměrnými schopnostmi.

- **Autonomní nadané dítě**

Toto dítě bývá velmi nezávislé, vystačí si samo se sebou. Je schopno riskovat, má velmi pozitivní sebehodnocení a využívá školní vzdělávací systém tak, aby z něj sám měl co nejvíc užítku.

Literatura: Betts, G.T., Neihart, M. (1988) Profiles of gifted and talented. In: Gifted Child Quarterly, 32 (2), 248–253.

2.2 Typy inteligencí podle Howarda Gardnera

Na základě výzkumů z oblasti psychologie a etnologie i zkoumáním schopností výjimečně nadaných jednotlivců minulosti i současné doby vytýčil Gardner svou teorii vícečetné inteligence – teorii několika vzájemně poměrně nezávislých typů lidské inteligence: jazykové, hudební, logicko-matematické, vizuálně-prostorové, tělesně-pohybové, intrapersonální (zaměřené na vlastní citový život) a interpersonální (zaměřené na jiné lidi) a přírodní. Různým lidem jsou tyto druhy inteligence dány v různé míře.

- **Hudební inteligence**

Jedná se o schopnost operovat mechanismy zodpovědnými za hudební rytmus, za výšku tónů a tónu hudby, vnímat, rozlišovat a interpretovat hudební podněty. Je to raný typ inteligence, rozvíjí se v dětství a vyznačuje se porozuměním melodii, rytmu i barvě hudby. Jeho součástí je také schopnost vnímat a rozumět emocionální stránce hudby.

- **Vizuálně-prostorová inteligence**

Jedná se o schopnost uvažovat ve třech rozměrech. Hlavními zvláštnostmi lidí vybavených tímto typem inteligence jsou výrazná představivost, schopnost myšlenkové manipulace živými představami, umělecké dovednosti a prostorové myšlení. Předpokládá navigační schopnosti a umění orientace v prostoru.

- **Verbálně-jazyková inteligence**

Představuje předpoklad vyjadřovacích a komunikačních schopností. Vysoce rozvinutá verbálně-jazyková inteligence znamená nejenom dokonalé zvládnutí sémantiky (porozumění významu slov), fonologie (zvuků a jejich vzájemné interakce) a syntaxe (pravidla řazení slov ve větě), ale především praktickou aplikaci těchto znalostí v nejrůznějších oblastech a na nejrůznějších úrovních lidské komunikace. Vyznačuje se rovněž schopností používat v mluvě složité konstrukce s cílem objasnění lidskému chápání obtížně srozumitelných fenoménů a pojmů.

- **Logicko-matematická inteligence**

Vypovídá o schopnosti řešení neverbálních problémů, práce s abstraktními symboly, čísly a znaky a exaktního myšlení vůbec. Umožňuje člověku chápat příčinu a důsledek, počítat, uvažovat, provádět složité matematické a logické operace a náročné úkoly, řídit induktivní a deduktivní myšlenkové procesy.

- **Tělesně-pohybová inteligence**

Znamená silně vyvinutý smysl pro načasování pohybů, koordinaci celého těla a manipulaci s různými objekty. Umožňuje dokonalé ovládání těla za přesně stanoveným účelem. Zahrnuje schopnost jemné manipulace s předměty i schopnost zkoordinovaných pohybů celého těla.

- **Interpersonální inteligence**

Je to schopnost postihovat a rozlišovat jednotlivé projevy jiných, vnímat úmysly a přání ostatních, a na tomto základě s nimi jednat. Umožňuje navazovat vztahy s ostatními lidmi s využitím jak verbálních, tak neverbálních prostředků.

- **Intrapersonální inteligence**

Jedná se o schopnosti porozumět sám sobě, uvědomovat si, chápat a adekvátně hodnotit vlastní emoce a myšlenky a na tomto základě ovládat vlastní projevy a jednat.

- **Přírodní inteligence**

Umožňuje správně nazírat jevy a vztahy živé a neživé přírody, rozumět jejich propojení a vzájemné závislosti.

2.3 Některé rozdíly mezi bystrým a nadaným dítětem

Řada učitelů dovede dobře nadané dítě identifikovat. Vychází při tom z vlastní pedagogické zkušenosti a praxe. Některé pedagogické výzkumy však ukazují, že učitelé často **zaměňují projevy chování rozumově nadaného dítěte s dítětem šikovným, bystrým** (Cvetkovič – Lay, 1998). Jak bystré, tak rozumově nadané dítě má specifické vzdělávací potřeby a potřebuje k optimálnímu rozvoji podněty a vzdělávací materiály, které odpovídají jeho kognitivní úrovni. Níže uvedená tabulka ukazuje některé typické rozdíly v chování.

Bystré dítě	Nadané dítě
Umí odpovídat.	Klade další otázky.
Zajímá se.	Je zvědavé.
Má dobré nápady.	Má neobvyklé nápady.
Odpovídá na otázky.	Zajímají jej detaily, rozpracovává, dokončuje.
Je vůdcem skupiny.	Je samostatné, často pracuje samo.
Jednoduše se učí.	Většinu už zná.
Mezi vrstevníky je oblíbeno.	Víc mu vyhovuje společnost starších dětí.

Bystré dítě	Nadané dítě
Chápe významy.	Dělá závěry.
Přesně kopíruje zadaná řešení.	Vytváří nová řešení.
Dobře se cítí ve škole, školce.	Dobře se cítí, když se učí (něco nového).
Přijímá informace.	Využívá informace.
Je vytrvalé při sledování.	Sleduje pozorně.
Je spokojené s vlastním učením a výsledky.	Je velmi sebekritické.

Literatura: Cvetkovic - Lay, J. (1995) Ja choču i mogu više. Priručnik za odgoj darovitě djece od 3 do 8 godina. Zagreb, Alinea.

3 Systém vzdělávání nadaných žáků a dětí

3.1 Školní koordinátor podpory nadání

Školním koordinátorem podpory nadání je Mgr. Jana Jarošová, která je zároveň ředitelkou školy a výchovnou poradkyní.

Náplň práce

- ve spolupráci s pedagogy vytváří strategii školy v podpoře nadání
- zpracovává plán podpory nadání,
- zajišťuje komunikaci mezi školou a rodiči, rodiči a učiteli
- zjišťuje a zajišťuje potřeby školy pro efektivní podporu nadání
- má na starosti pomůcky, literaturu a další materiály pro podporu nadání a případně zajišťuje jejich přehled a další rozšiřování
- zajišťuje pro učitele vzdělávání v oblasti podpory nadání
- sestavuje přehled nominovaných a diagnostikovaných nadaných žáků (měl by mít celkový přehled o všech podporovaných žácích)
- spolupracuje s celým pedagogickým sborem a zejména s třídními učiteli
- spolupracuje s dalšími školskými zařízeními, jako jsou PPP, SPC, krajská síť podpory nadání, další školy a vzdělávací instituce
- sám se neustále vzdělává v oblasti podpory nadání

Úkoly pro tyto školní roky:

- navázat spolupráci s PPP v Českém Krumlově – zajistit pravidelné setkávání s psychologem a speciálním pedagogem, kteří by:
 - pomáhali s diagnostikou nadaných dětí v předškolní třídě a žáků na základní škole
 - metodicky pomáhali pedagogům
 - pořádali semináře pro rodiče nadaných dětí nebo dětí, které by mohly být identifikovány jako nadané
- zapojit se do práce krajské sítě podpory nadání a dalších institucí, které se věnují vzdělávání nadaných dětí

- zajistit materiály pro testování dětí MŠ a žáků ZŠ, kteří mohou být podle předběžných zjištění nadanými žáky
- vést seznam vytipovaných žáků v různých oblastech nadání a pravidelně vyhodnocovat rozvoj těchto žáků
- vzdělávat se v oblasti podpory nadání

3.2 Pracovní skupina zaměřená na podporu nadání či rozvoj silných stránek žáků

Pracovní skupinu tvoří:

Mgr. Jana Jarošová	školní koordinátorka podpory nadání, oblast matematického nadání
Mgr. Vladislava Veselá	oblast jazykového nadání
Mgr. Diana Brožová	oblast přírodovědného nadání
Mgr. Kateřina Fialová	oblast jazykového nadání, oblast matematického nadání
Bc. Linda Dvořáková	oblast výtvarného nadání
Bc. Pavel Bachtjan	oblast pohybového nadání
Karla Voráčková	oblast hudebního nadání
Jana Sýkorová	podpora nadání v mateřské škole

3.3 Systematický screening, vyhledávání nadaných

Mateřská škola

Úkoly pro tyto školní roky

- dvakrát ročně provádět screening nadání ve třídě starších dětí
- využívat testy dětských dovedností, dotazníky a další materiály, se kterými seznámí učitelky MŠ školní koordinátorka nadání
- sledovat dětské zájmy, rychlost rozvoje dítěte v různých oblastech činnosti
- účastnit se schůzek pracovní skupiny, konzultovat podporu nadaných dětí v činnostech mateřské školy a připravovat vhodné podmínky rozvoje nadání v navazujícím 1. ročníku ZŠ

Základní škola

Úkoly pro tyto školní roky

- učitelé ve svých třídách a vyučovacích předmětech provádějí průběžně identifikaci nadaných žáků, mají o nich přehled, svá zjištění konzultují při schůzkách pracovní skupiny a domlouvají další postup při jejich vzdělávání
- využívají testy a další materiály, které zajišťuje školní koordinátorka podpory nadání
- pravidelně vyhodnocují, jak se daří rozvíjet nadání vytipovaných žáků

3.4 Zapojení do sítí podpory nadání

Úkoly pro tyto školní roky

- ředitelka školy, která je současně školní koordinátorkou podpory nadání, zapojí školu do krajské skupiny nadání, případně do národní sítě podpory nadání
- zvážit spolupráci s Mensou či jinou organizací, která se podporou nadání zabývá

3.5 Partnerství školy s dalšími školami pečujícími o nadané

Úkoly pro tyto školní roky

- pokusit se najít školu podobného typu, která se věnuje ve zvýšené míře podpoře nadaných žáků a dětí, navázat s ní spolupráci

3.6 Organizace a obsah vzdělávání

Úkoly pro tyto školní roky

- vytvořit vzdělávací systém pro nadané a mimořádně nadané žáky ve všech ročnících školy
- vzdělávací systém bude obsahovat již ověřované aktivity při děleném vyučování nebo jako pedagogickou intervenci pro nadané žáky v prvním až třetím ročníku:
 - Matematika – logika
 - Čtenářské dílny
 - Projektové vyučování
 - Naukověda
- do vzdělávacího systému pro nadané žáky čtvrtého a pátého ročníku zařadit podobné nebo navazující aktivity (Matematika – logika, Projektové vyučování, Badatelství)
- podpořit individualizaci vzdělávání nadaných přímo ve vyučovacích hodinách v jejich kmenové třídě
- pro jednotlivé aktivity určené nadaným žákům vytvořit rámcový vzdělávací obsah s doporučenými didaktickými materiály
- nadále umožnit nadaným žákům účast na výuce ve vyšším ročníku
- zapojovat nadané žáky do různých soutěží
- zadávat diferencované úkoly pro práci ve škole i pro domácí přípravu
- nadále naplňovat přestávky pohybem, hrami a klidovými aktivitami – prostředek pro odbourávání stresu

3.7 Materiální vybavení

Úkoly pro tyto školní roky

- obnovovat průběžně vybavení školy výpočetní technikou tak, aby stále platilo, že každý žák má k dispozici svůj notebook
- doplnit vybavení odpočinkových a studijních zón encyklopediemi, knihami, hrami, hlavolamy apod.
- zakoupit žakovské sady pro konání pokusů v rámci Naukovědy, Badatelství a předmětu Člověk a jeho svět (mechanika, magnetismus, vlastnosti látek apod.)
- zařídit dílny pro rozvíjení polytechnických dovedností žáků
- pořídit keramickou pec pro podporu výtvarných činností
- využívat robotické stavebnice a školní roboty nejen v předmětu Informatika a robotika, ale i v jiných předmětech, ve školní družině, v aktivitách určených pro nadané žáky a žáky se zájmem o robotiku

- maximálně využívat zakoupené licence – přístupy na výukové portály, do výukových programů, pro online výuku, testování apod.

3.8 Měření kvality (úspěšnosti) zavedeného systému

Úkoly pro tyto školní roky

- stanovit kritéria a nástroje, které budou mít vypovídací hodnotu o úspěšnosti systému
- vytvořit systém měření kvality systému nadání
- pravidelně vyhodnocovat kvalitu systému a zavádět změny ke zlepšení jeho úrovně

4 Péče o pedagogický sbor

4.1 Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Úkoly pro tyto školní roky

- proškolení všechny pedagogické pracovníky v problematice podpory nadání – akreditované programy, samostudium

4.2 Proškolení školního koordinátora podpory nadání

Úkoly pro tyto školní roky

- absolvovat systematické vzdělávání pro školní koordinátory podpory nadání

4.3 Péče o duševní zdraví a pohodu zaměstnanců školy

Úkoly pro tyto školní roky

- podporovat příjemné klima školy, vytvořit spolupracující, tvořivý a podporující se pedagogický sbor
- podporovat soukromé odpočinkové, kulturní, sportovní a rehabilitační aktivity z prostředků FKSP
- zajistit konání team buildingu pro všechny zaměstnance
- podporovat společné akce zaměstnanců

5 Šíření povědomí o problematice nadání

5.1 Osvětové působení vůči rodičům, veřejnosti a žákům

Úkoly pro tyto školní roky

- šířit povědomí o problematice nadání prostřednictvím webových stránek a regionálních médií
- pořádat besedy o problematice nadání pro rodiče a širokou veřejnost
- pořádat dny otevřených dveří, na kterých se může veřejnost seznámit se způsobem a organizací výuky nadaných žáků
- motivovat žáky k hledání vlastního nadání a jeho rozvíjení

5.2 Sponzoring

Úkoly pro tyto školní roky

- oslovovat firmy, organizace, představovat jim náš program

- získat podporu těchto firem a organizací pro konání akcí, realizaci exkurzí nebo pořízení potřebného vybavení pro všechny žáky školy

6 Závěrem

Podporou nadaných žáků jsme se začali zabývat již v minulém školním roce. Přípravovali jsme nový školní vzdělávací program a současně s ním se vytvářela i představa o podpoře nadaných dětí a žáků na naší škole. Od 1. 9. 2021 tento program uskutečňujeme, ověřujeme, co je nastaveno dobře a co by se mohlo změnit. Je před námi mnoho práce, ale věříme, že dokážeme vytvořit školu, kde každý žák bude moci využít svých předpokladů k v nějaké oblasti nadání a zároveň dokáže získané sebevědomí uplatnit i v předmětu, který není právě ve středu jeho zájmu.

Tento program bude poprvé vyhodnocen na konci školního roku 2021/2022. Hodnocení programu bude přílohou tohoto plánu.

v Přídolí 15. 9. 2021